

איטליה: MARE NOSTRUM - בלעדיו

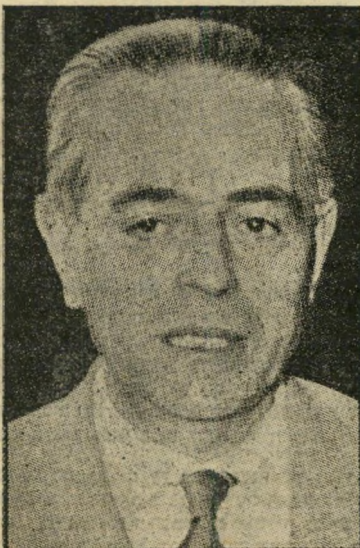
דהדיאספרי
— במהדורה שניה

האטלנטית, בהידוק היחסים בין המדינות המתנגדות להשתלטות הקומוניזם. כאשר רצה פללה לדעת מה הן תוכניות התורכים לגבי המרחב, מילאו פיהם מים, הסכימו כי הברית האטלנטית והסכמי ההגנה האירופיים הם בעלי חיוניות.

על המרחב לא דיבר איש. לתורכים היה ברור כי ה"אגוז הקשה" לא יהיה יוגוסלביה או יוון או ספרד, אפילו לא צרפת אלא איטליה.

כאשר נמצא מנדרס בדרך לרומא, הכשיר פאלאצו קיגי את דרכה של איטליה מזרחה. רדיו בארי, תחנת השידור שהקים מוסוליני כדי להסית נגד אנגליה והציונות, לשפר את יחסיו עם העולם הערבי, תורה אחרי שתיים-עשרה שנה לסיגנון הישן שלה, צידדה בגלוי בערבים כמסוכן עם ישראל. על הקרע שנתגלע בליגה הערבית, לאחר הסכמת עיראק לחתום על ברית הגנה עם תורכיה, מסרה רק עובדות. ברבת-עמון הצייר האיטלקי מכירת נשק לירדן בתנאים נוחים, הרשה לפרסם עובדה זו, לשגרירויות האיטלקיות במדינות המרחב נשלחה תבורת אנשים. הוצעו תנאי מסחר נוחים ביותר לסוחרים ולממשלות ב"ששח הכתום".

מפאלאצו קיגי נשבה רוח חדשה-נושנה. הפרופיסור ליד שולחן האלון שבחזר המשרד קיף על פיאצצה קולונה היה עייף מן הארסיות בה התנהלו העניינים באירופה, הסתכל בקולונה המכוסה כתב-חרטומים, סמל ליציר את מצרים של רומא הגדולה, וזכר ברעמסס תות-אנך-אמון וקליאופטרה, התכוון לשגר מרכוס אנטוניוס חדש לארץ הנילוס בדרך הים הכחול-כחול. המארה נוסטרום של איטליה המתחדשת.

מנטיאטיס
— אותן תכנית

היתה עוינת, אך הדגישה בכל הזדמנות את יחסיה הטובים עם הערבים. ארבעה ראשי ממשלות התחלפו בשבע השנים האחרונות * אך במדיניותה לגבי ישראל לא חל כל שינוי. במפה הגדולה לא היתה יש-ראל מסומנת ומחלקת-החקר של פאלאצו קיגי קיבלה את הקמתה כעובדה ש"אינה יכולה לשנות בשלב זה את מאזן הכוחות". לישראל נשלחה, רק לאחר היסוסים רבים, ציר איטלקי, הוטל עליו לעקוב אחר העיתונות המקומית. להתראות מדי פעם בענין זה או אחר עם פקידים בכירים של משרד החוץ ותו לא.

במדינות הערביות עבדו שלושה שגרירים איטלקים שעות נוספות, קשרו יחסי מסחר, החליפו משלוחי צבאיות, הציעו נשק, עשו מאמצים להחזיר את השפה והתרבות האיטלקית, הציגו עצמם בגלוי כיוזמי הערב. בים ראשי-הממשלה ומיניסטרי החוץ ברומא קיבלו באדיבות את צירי ישראל בבירה האיטלקית, והגספרי המגוח אפילו קיבל את משה שרת, אירח אותו בגראנדה-הוטל על חשבון הממשלה האיטלקית, שוחח איתו על יהודים ויהדות, על אמריקה ובריטניה ורוסיה, לא דבר כלל על יחסי ישראל-ערב.

אנשי פאלאצו קיגי לא שינו את עמדתם הישנה, את תוכניהם המקורית. הם רק דרכו במקום, חיכו לראות מה יעשו ה"אחרים", נתנו להם להתעייף, ציפו לשעת הכושר.

לפני מלחמת-העולם השנייה היו אויביה העיקריים של איטליה במלחמה להשתלטות על איורו הים התיכון בריטניה וצרפת. המלחמה ותוצאותיה הפכו את הקצרה על פיה. בריטניה איבדה כמעט את אחיזתה, צרפת היתה שקועה בהתמרדויות בהודו סין ובצפון אפריקה, בתלופי ממשלות שגר-תיים. האמריקאים ניצלו את החלל הריק, הניסו את הצי השביעי לים התיכון, פיורו רשת של שגרירים על פני המרחב, הגישו סיוע טכני, שלחו נשק ומזוהים. ממלם עמד הדוב הרוסי, שניסה לחדור לאותם ה"שטחים בעזרת אי-שביעת הרצון המדינית והכלכלית, בדלת האחורית. ארצות-הברית וברית המועצות פתחו במלחמה הקרה על ההשתלטות במרחב.

הן לא היו יחידות במערכה זו. מלחמה קרה התנהלה גם בקרב מדינות ממדרגה שניה: תורכיה, יוון, יוגוסלביה, ספרד ו-איטליה. כולן נשמכו על ידי האמריקאים, אך לכל אחת היה שיקול משלה. דעה משלה על המרחב. ספרד ויוון יצאו לסובת הערב בים בגלוי, איטליה — בשקט, תורכיה ו-יוגוסלביה הסתכלו מרוחק, אספו אינפורמציה, שקלו.

הפצצה התורכית

את הפצצה הטילה דווקא תורכיה: ההסכם עם עיראק העומד להחתם בקרוב. העולם הערבי עמד על סף פילוג, מצרים לא הסכימה לחתור על מעמדה המרכזי בעולם הערבי, ירדן, סוריה ולבנון הזעזעו עמדם מן הצד, ציפו לראות ידו של מי תהיה על העליונה. תורכיה לא ישבה בחיבוך-ידיים. מיד לכשהיה ברור לה כי החווה עם עיראק נמצא בכיסה, ניסתה לחסל כל התנגדות אפשרית מבחוץ. עדנאן מנדרס ופואד קופ-רילו, מיניסטר החוץ הערמומי שלו יצאו למשש את הדופק, באו לרומא — ונכשלו.

איטליה לא היתה מוכנה להזדהות עם הברית החדשה.

כאשר ביקר לפני שנתיים ראש הממשלה האיטלקי, הנער השליח שעלה בכוחות עצמו, גיוספה פללה, באנקרה, ניסו התורכים לש-מוע את דעתו על הברית הבלקנית שעמדה להחתם באותם הימים ** רצו לדעת משהו על עמדתה של איטליה לגבי בעיות המרחב. פללה שתק, דיבר על יחסים כלכליים, העלה על גס את החשיבות בחיזוקה של הברית

* אלצ'ידה דה גאספרי, גיוספה פללה, אמינסורה פאנפאני ומאריו שלבה
** מדינות הברית תורכיה, יוון, יוגו-סלביה.

ציאנו, חתנו של הרוצ'ה * בחדרו, חדר שר החוץ בפאלאצו קיגי, המשקיף אל הקולונה המצרית העתיקה המפארת את הככר שלמטה (והנקראת על שמה — פיאצצה קולונה), את המפה הגדולה, שסימלה את גבולותיה של האימפריה הרומאית המתחדשת. המפה כללה ארבעה צבעים: שחור, חום, כחול וכחול. בשחור סומנו איטליה, צפוני של אפריקה (טוניס ואזוריים שונים של אלג'יר, קורסיקה וניצה) ואפריקה ה"צפונית-מזרחית (חבש, סומלי מעט מקניה והרבה מן הסודאן) ככתום; ארצות ה"מזרח הקרוב ואיו (קפריסין וכרתים) ר-מצרים ככחול כהה — שונה מצבעו של כל ים אחר — הים התיכון. ים זה נקרא בפי האיטלקים של Mare Nostrum שתי מלים רומאיות שפירושו: הים שלנו.

כאשר היה מוסוליני מכנס מפעם לפעם את יועציו לפגישה שגרתית, לא יכול היה הדיקטטור הגדול להסיט את עיניו מן המפה הגדולה.

"זאת היא איטליה האמיתית", היה אומר בהקיפו במקל עץ מזהב את ארבעת ה"צבעים", וזאת חייב העולם לאיטליה! והיה מראה על האיזור הכתום. לא עבר זמן רב, ומוסוליני הכריז על עצמו, בטכס חגיגי, כעל "חרב האיטלאם!"

באה מלחמת העולם השנייה ואיטליה יצאה מנוצחת. היא איבדה גם את המעט שהיה לה: חבש, לוב, ואריתריאה. גם בתוך גבולותיה היא לא היתה חפשיה. בנינו מ"י הניסיונות לשעבר ביה ונטו שברומא הכירה הפכו לתמרדי הממשל הצבאי של בנות הברית, ארמון ונציה** הפך למוזיאום, בוימינאלה הופיעו פנים חדשות, לרנע היה הרושם כי איטליה לא תנסה במהרה לחזור אל העבר.

עשר שנים הוכיחו כי הרוח לא נש-תנתה, רק הפצעים הגלדו.

כל הרכים מוכילות מורחה

רק למראית עין הפנתה איטליה את עיניה צפונה ומערבה. ענינה העיקרי היה ר-נשאר במורחה. מפת ארבעת הצבעים הר-צאה ממגירות ישננה, נוקתה מן האבק, נתלתה שוב באותו מקום, באותו חדר. ה"שינוי היחידי: ליד שולחן העץ בנוסח ה-מאה השבע-עשרה ישב מורה לשעבר, מ"מיסטר החוץ החדש של איטליה הפרופיסור מרטינו. לישיות, המתקיימות מדי פעם במשרדו, מופיע בן סיציליה נמוך קומה, האיש החזק בממשלת אלצ'ידה דה גאספרי לשעבר והלוחם המושבע בקומוניזם, כיום ראשי-הממשלה מטעם הדימוקרטיים הנוצ-ריים, מאריו שלבה.

צבעי רמפה לא דהו, אם כי חל בהם שינוי מה. החום נתבטל, הכתום בא במקומו, פרט לים היווה את היחידה הגדולה ביותר.

הרכים מרומא הובילו כולם מזרחה: לאפריקה, למזרח הקרוב. שתי הרכים עב-רו דרך הים.

כאשר סיים בשבוע שעבר ראש ממשלת אנקרה עדנאן מנדרס ביקור של ארבעה ימים בבירה האיטלקית, היה ברור לו כי איטליה אינה מוכנה להירחם לתוכנית האמריקאית החדשה לשינוי פני המרחב, היא גם אינה מוכנה ל"פייר פלי". הסיבה: יש לה תכנית משלה.

חלל ריק ודלת אחורית

מאז הקמת מדינת ישראל היה לאיטליה קו ברור לגבי המדינה החדשה: היא לא

* ציאנו היה נשוי לאדדה מוסוליני, בתו הבכירה קלתי-הדעת ואוהבת-חיים של בניטו מוסוליני, ניתלה בפקודת מוסוליני בעתן בגידה, חודשים ספורים לפני סוף מלחמת-העולם השנייה. אדדה הושמה במע-צר על ידי בנות-הברית, שחררה כעבור שנתיים, ממשיכה בחיים קלים ומשעשעים באיטליה, הסמוך לנפולי.
** מושבו המפורסם של מוסוליני.

מוסוליני
— חרב האיטלאם

מבחוץ נראה בנייה-האבנים הגדול ככל בית אחר בטבורה הסואן של רומא כשהוא פונה מצדו האחד לעבר ויא דאל קורסו, בשני לפיאצצה (ככר) קולונה וה"גאלאריה" המפורסמת, שבין קמרוניה מרהל שוק בין-לאומי שוקק למסחר במטבע ובוזה שחור ובשלישי למוגטה ציטוריו, הוא הבנין המאכסן את בית הנבחרים האיטלקי.

מבפנים שונה הבנין לחלוטין: אול-מות מרווחים בנויים כסגנון המאה השבע-עשרה, פרסקות, מדרגות שיש לבן, שולח-נות עץ אלון, אנרטי-פרחים מזהבים, ר-מסדרונות ארוכים, בהם מתרוצצים עשרות אנשים הנראים ברנע הראשון כאדמירלים ופילומרשלים, אך מרגלים כנערים של-חיים.

המקום: פאלאצו קיגי, מיניסטרויון החוץ האיטלקי.

מזה זמן רב לא חלו בו כל שינויים. ה"שינויים האחרונים הוכנסו בו לפני כשלוש עשרות שנים, בימי הרוצ'ה, כאשר שולחן אחר או שניים הוסחו מאחד מחזרי-הפאר אל בנין אחר בחלק אחר של העיר. ליד שולחנות אלה ישבו שני פקידים-מיניס-טרויו רגילים, נושא התעסקותם: היבשת השחורה. השולחנות שימשו התחלה לה"ר-פתקה חדשה: המיניסטרויון לעניני אפריקה. מחוץ לכך לא חל כל שינוי בבנין הגדול: אותם החדרים, אותן המחלקות, כמעט אר-חם האנשים ובדיוק אותן התכניות.

ספת-ארבעת הצבעים

שנים רבות עברו מאז תלה גאליאצו

שלבה
— באותו בנין